

6.2. Αναγέννηση Ανθρωπισμός

Χρονικό πλαίσιο

- ❖ Αφετηρία της το τέλος του 14^{ου} αιώνα
- ❖ Κορύφωση το β' μισό του 15^{ου} αιώνα
- ❖ Ολοκληρώθηκε το 16^ο αιώνα

Ορισμός- Χαρακτηριστικά

- ◆ Πνευματική κίνηση, αναβίωση των αξιών της κλασικής αρχαιότητας,
- ◆ Απελευθέρωση του πνεύματος: πιο φιλελεύθερο, δημιουργικό και ερευνητικό
- ◆ Στόχος το μέλλον
- ◆ Μετάβαση στον νεότερο κόσμο.

α. Οι νέοι δρόμοι
δημιουργίας

Παράγοντες που οδήγησαν στην Αναγέννηση:

- ◆ Οικονομική ανάπτυξη
- ◆ Υποστήριξη των καλλιτεχνών από φιλόδοξους αστούς
- ◆ Πνευματική δραστηριότητα των Πανεπιστημίων.

β. Το κίνημα του
Ανθρωπισμού

Η ρήξη με το Μεσαίωνα

Ανθρωπισμός:

- ◆ Στροφή προς τη βαθύτερη γνώση των ελληνικών και λατινικών γραμμάτων
- ◆ Άντληση αξιών για τη θεμελίωση του σύγχρονου κόσμου με σκοπό τη βελτίωση του ανθρώπου και του χώρου μέσα στον οποίο ζει.

Ανθρωπιστικές σπουδές:

- ◆ Μεταφράζονται και σχολιάζονται τα κλασικά έργα, ώστε να γίνουν κτήμα όσο το δυνατόν περισσότερων ανθρώπων.
- ◆ Πρόδρομοι: Δάντης, Πετράρχης, Βοκκάκιος

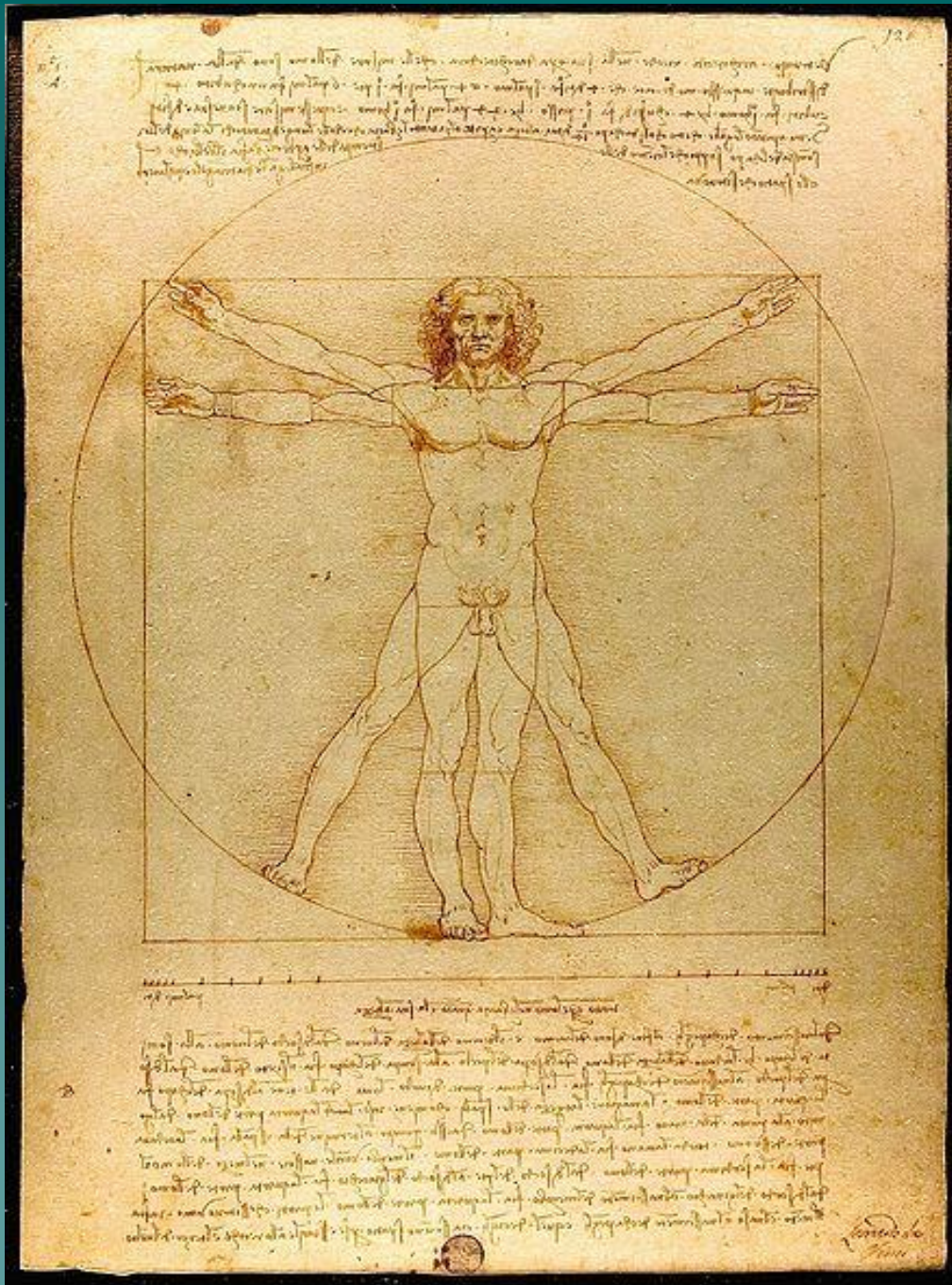
Ο καθολικός άνθρωπος

Οι φορείς του ανθρωπισμού

- ◆ Βαθιά θρησκευόμενοι
- ◆ Τοποθετούν τον άνθρωπο στο κέντρο του κόσμου
- ◆ Οραματίζονται να διαμορφώσουν ένα νέο τύπο ανθρώπου, **τον καθολικό**

Ο καθολικός άνθρωπος

- ◆ Ο άνθρωπος με τα πολλαπλά ενδιαφέροντα, ο πολύπλευρα ανεπτυγμένος άνθρωπος, ιδανικό της Αναγέννησης.

◆ Ο άνθρωπος του Βιτρούβιου του Λεονάρντο ντα Βίντσι, ένα από τα πιο γνωστά έργα της Αναγέννησης

Άνθρωπος του Βιτρούβιου

- ◆ Ο Άνθρωπος του Βιτρούβιου είναι ένα διάσημο σχέδιο με συνοδευτικές σημειώσεις του Λεονάρντο ντα Βίντσι, που φτιάχτηκε περίπου το 1490 σε ένα από τα ημερολόγιά του. Απεικονίζει μια γυμνή αντρική φιγούρα σε δύο αλληλοκαλυπτόμενες θέσεις με τα μέλη του ανεπτυγμένα και συγχρόνως εγγεγραμμένα σε ένα κύκλο και ένα τετράγωνο. Το σχέδιο και το κείμενο συχνά ονομάζονται **Κανόνας των Αναλογιών**.

Η συμβολή των Ελλήνων λογίων στην ανθρωπιστική κίνηση

- ◆ Αναβίωση των ελληνικών γραμμάτων και ενίσχυση των ανθρωπιστικών σπουδών
- ◆ Μανουήλ Χρυσολωράς, Γεώργιος Σχολάριος, Μάρκος ο Ευγενικός, Βησσαρίων, Γεώργιος Γεμιστός ή Πλήθων

Μια νέα αντίληψη για την αγωγή και για την επιστήμη

- ◆ Οι άνθρωποι δε γεννιούνται, αλλά γίνονται (Έρασμος).
- ◆ Σημασία στην εκπαίδευση
- ◆ Επιστήμη: παρατήρηση, εμπειρία, πείραμα

«Οι άνθρωποι δε γεννιούνται, αλλά γίνονται»

- ◆ Η παιδεία μετατρέπει τις εκ γενετής δυνατότητες του ανθρώπου σε ικανότητες.
- ◆ Βελτιώνει το χαρακτήρα του και τον κάνει υπεύθυνο.
- ◆ Τον απαλλάσει από τις δεισιδαιμονίες και την μοιρολατρία.
- ◆ Τον κοινωνικοποιεί, προοδεύει στις τέχνες, τα γράμματα, την επιστήμη.

Έρασμος, 1466-1536

- ◆ Παρότι ήταν κληρικός η κύρια ασχολία του ήταν η μετάφραση των αρχαίων πηγών, η επιμέλεια και η νέα έκδοση της κλασικής και βιβλικής γραμματείας και η παραγωγή παιδαγωγικών και διδακτικών έργων. Έτσι μπορούμε να τον θεωρήσουμε και ως τον **πρόδρομο της κατοπινής εκκλησιαστικής μεταρρύθμισης του Λούθηρου.**

Έρασμος, 1466-1536

- ◆ Η τοποθέτησή του για μια χριστιανική ηθική κοντά στις καθημερινές ανάγκες της ζωής, για ένα Χριστιανισμό χωρίς δογματισμούς και δεισιδαιμονίες, όπως και η προβολή του υπέρτατου αγαθού της ειρήνης, τον αναδεικνύουν ως μία κεντρική προσωπικότητα του 16ου αιώνα.

- ❖ Χαρακτηριστικό απόφθεγμα-φράση του Έρασμου για τις σχέσεις της ανεκτικότητας και του αλτρουισμού που πρέπει να διακατέχουν τους ανθρώπους είναι το επόμενο:
- ❖ «'Ηθελα να μιλήσω με τα πουλιά. Θέλω να τα ρωτήσω, πώς μοιράζουν έτσι καλά τον ουρανό με τ' αδέρφια τους. Χθες σκοτώθηκαν δύο άνθρωποι. Μοίραζαν μια μηλιά.»

γ. Η τυπογραφία και η
διάδοση της
Αναγέννησης και του
Ανθρωπισμού

Εστίες της Αναγέννησης

- ❖ Ιταλική χερσόνησος, Γαλλία, Κάτω Χώρες, Ιβηρική Χερσόνησος
- ❖ Πόλεις (πανεπιστήμια, εκδοτικά κέντρα): Αμβέρσα, Παρίσι, Στρασβούργο, Μιλάνο, Βενετία

- ❖ Εφεύρεση τυπογραφίας από τον Ιωάννη Γουτεμβέργιο (1450)
- ❖ Διάδοση της Αναγέννησης και πρόσβαση στη γνώση

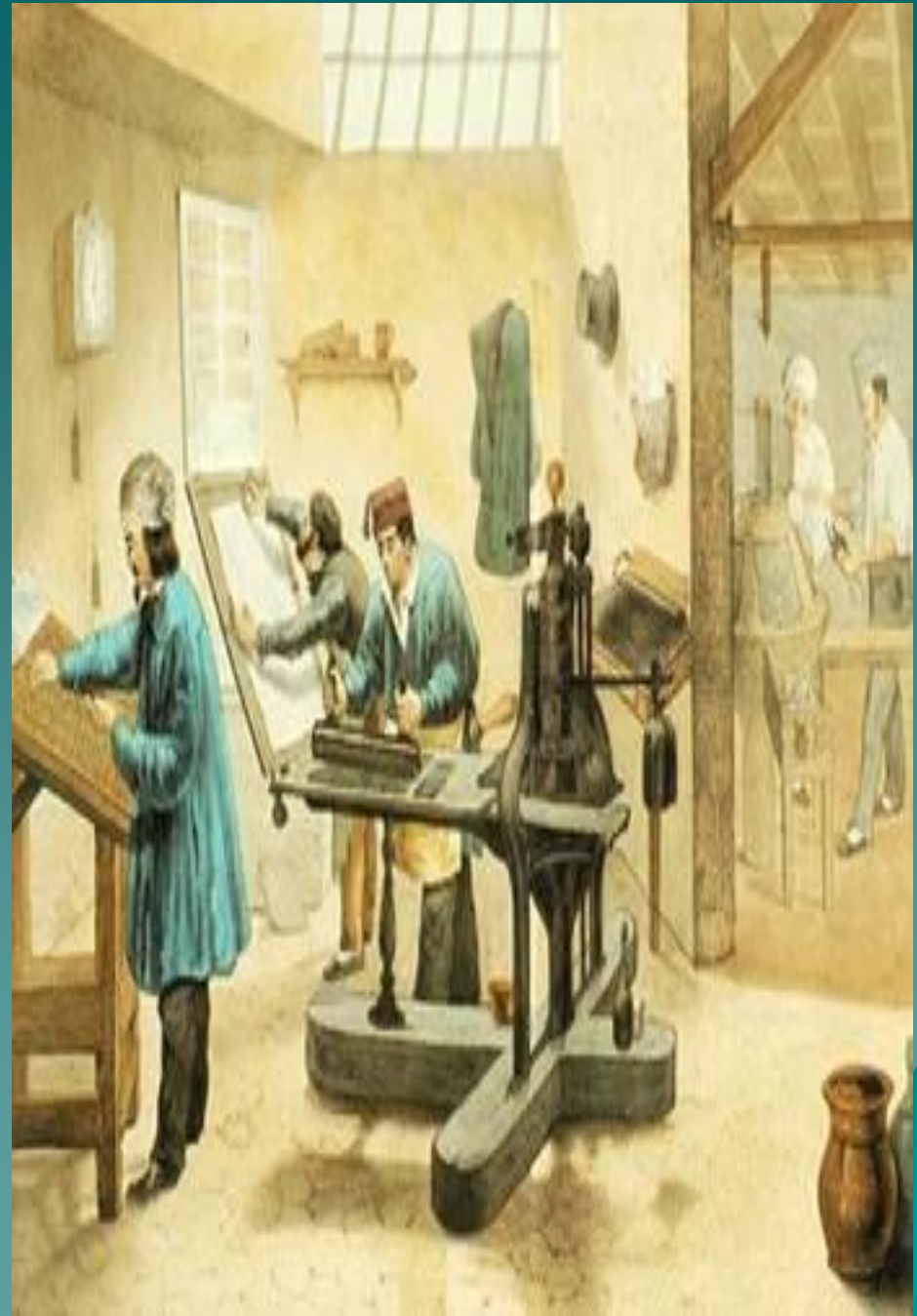

- ❖ Στην αρχή χάραζαν εικόνες και κείμενα πάνω σε ξύλινες πλάκες, τις οποίες άλειφαν με μέλι. Καθόλου πρακτικό, γιατί χάραζαν κάθε φορά καινούρια πλάκα.
- ❖ Ο Γουτεμβέργιος κατασκεύασε χωριστά μεταλλικά γράμματα. Θα ταίριαζαν τα ίδια γράμματα για την παραγωγή ενός διαφορετικού κειμένου.

- ◆ Ο Ιωάννης Γουτεμβέργιος , περίπου το 1450 μ.Χ., κατασκεύασε με το χέρι με ένα μίγμα μολύβδου, κασσιτέρου και αντιμονίου, εκμαγεία (αποτυπώματα) γραμμάτων και άλλων χαρακτήρων, τελειοποιώντας έτσι παλαιότερο σύστημα.

- ◆ Κατόρθωσε, λοιπόν, να αναπαράγει απεριόριστο αριθμό στοιχείων, που το καθένα τους έφερε ανάγλυφο ένα από τα γράμματα του αλφαβήτου. Με αυτό τον τρόπο θα συνδυάζονται με τα άλλα για το σχηματισμό ενός κειμένου.

- ◆ Τα γράμματα αυτά κατόπιν διατάσσονταν σε μια φορητή συσκευή για να διαμορφωθούν οι λέξεις που χρειάζονταν για κάθε περίπτωση. Μετά την εκτύπωση το κάθε γράμμα τοποθετούνταν σε ειδική θήκη, για να χρησιμοποιηθεί σε μελλοντικές εργασίες. Το σχήμα των πρώτων τυπογραφικών στοιχείων δε διέφερε από το σχήμα των χειρογράφων. Αργότερα, το σχήμα των γραμμάτων απλοποιήθηκε ώστε να χαράζεται ευκολότερα πάνω στο μέταλλο.

